Ruimte voor vooruitgang

KB nationale bibliotheek

Bron voor vooruitgang

Beleidsplan 2027 - 2030

Beleidsplan 2027 - 2030

Dit beleidsplan heet ‘Ruimte voor vooruitgang’. Voor ons als nationale bibliotheek heeft dit een dubbele betekenis. Allereerst denken we aan ruimte in letterlijke zin: de fysieke en digitale plekken waar mensen kennis en verhalen kunnen vinden. En elkaar. Maar we denken ook aan ruimte in overdrachtelijke zin: de ruimte om te groeien. Daar begint voor ons vooruitgang. Bij de lezer die altijd en overal een boek kan vinden om te lezen of te luisteren. Bij de onderzoeker die kan bouwen op een rijkdom aan bronnen. En bij de burger die met kennis en informatie binnen handbereik, een eigen mening kan vormen over de wereld.

Inhoud

6
Voorwoord

8
Wat zien we gebeuren

- Weerbaar in een wereld uit balans
- Digitalisering en commercialisering van kennis
- Groeiende kenniskloof

10
Wie zijn wij: Bron voor vooruitgang

- Visie
- Missie
- Kernwaarden

12
Wat vraagt dit moment van ons?

- Werken vanuit publieke waarden
- Samenwerken in opgavegerichte netwerken
- Bouwen aan een toekomstbestendige organisatie
- Werken aan robuuste financiering

19
Vrije toegang tot informatie

- Een betekenisvolle collectie
- Open, toegankelijk en bruikbaar
- Veilig en duurzaam bewaren

25
Lezen, leren en onderzoeken

- Lezen
- Leren
- Onderzoeken

31
Bouwen aan publieke ruimtes

- Fysieke publieke ruimte
- Digitale publieke ruimte

36
Jaarmijlpalen organisatie en context tot 2030

38
Bijlagen

- Wettelijke taken
- Indicatoren
- Onze producten en diensten

Voorwoord

De KB nationale bibliotheek bestaat al sinds 1798. Sinds die tijd hebben wij ons steeds aangepast aan een veranderende wereld. Aan nieuwe technologieën, nieuwe verwachtingen en aan nieuwe maatschappelijke opgaven.

Ook de komende jaren zullen veel vragen van ons aanpassingsvermogen: geopolitieke instabiliteit, digitalisering en groeiende ongelijkheid in toegang tot kennis en informatie stellen ons voor keuzes die verder reiken dan deze beleidsperiode. Bovendien staan de komende jaren in het teken van een veranderende thuisbasis. De collectie verhuist naar een nieuw magazijn. En onze dienstverlening verhuist naar een tijdelijke locatie, zodat we een nieuw nationaal bibliotheekgebouw kunnen realiseren in het hart van het kenniskwartier van Den Haag. Deze vergezichten klinken door in onze ambities.

Diezelfde ambities maken ook iets anders duidelijk: dit kunnen we niet alleen. De maatschappelijke vraagstukken waar we een rol in spelen, vragen om samenwerking met een breed netwerk van partners. Samen zetten we ons in voor de samenleving van morgen, ieder vanuit een eigen unieke rol en verantwoordelijkheid.

Onze ambities weerspiegelen ook de veranderende betekenis van onze nationale bibliotheek voor Nederland. Waar we lange tijd vooral een bewaarplek waren — een bron voor wetenschappers, voor het collectieve geheugen van dit land — zijn wij vandaag een bron voor vooruitgang voor iedereen. We staan voor de vrije toegang tot informatie voor iedereen die wil lezen, leren, onderzoeken; voor verbeelding, inspiratie en het vormen van een eigen mening. En daar is behoefte aan. Alleen al met onze digitale dienstverlening bereiken we inmiddels 1 op de 3 inwoners. Een nationale bibliotheek voor alle Nederlanders.

De vrije toegang tot informatie is een voorwaarde voor een gezonde democratie. We zien het als onze opdracht om niet alleen toegang te bieden tot ons geschreven erfgoed, tot kennis en verhalen, maar ook om mensen te helpen daarmee om te gaan. En om ruimte te creëren om samen betekenis te geven aan die informatie, zowel fysiek als digitaal. Met veel verschillende partners, en in het bijzonder in het netwerk van openbare bibliotheken, dragen we zo bij aan een sterkere en veerkrachtigere democratie.

Een samenleving die steeds meer digitaal wordt, stelt ons ook voor een grote uitdaging. Er is een structureel tekort in de financiering van onze digitale taken, met name voor de nationale bibliotheekverzameling en de daarvoor benodigde infrastructuur. Dit heeft ook impact op de wetenschappelijke en bibliotheekinfrastructuren die hiermee verbonden zijn. Gedurende de looptijd van dit beleidsplan moet hiervoor een oplossing komen; om onze rol ook in het digitale domein goed te kunnen spelen, is robuuste financiering nodig.

Met dit beleidsplan zetten we onze koers uit voor de komende vier jaar: gevormd door onze geschiedenis, gericht op de toekomst, en met vertrouwen in wat we samen kunnen bereiken.

Wilma van Wezenbeek,
algemeen directeur

Chris Breedveld,
voorzitter Algemeen Bestuurscollege

Wat zien we gebeuren

De wereld verandert. Dat is van alle tijden. Maar sommige veranderingen raken zo direct aan de kern van wat een nationale bibliotheek doet, dat ze het speelveld vormen waarin we de komende jaren opereren. In dit hoofdstuk beschrijven we ontwikkelingen die bepalend zijn voor ons werk en welke keuzes we daarin maken.

Weerbaar in een wereld uit balans

Oorlog is terug in Europa. Internationale verbanden die decennialang stabiel waren, staan onder druk. Landen zetten informatie bewust in als wapen. Nepnieuws en desinformatie beïnvloeden verkiezingen en vergroten tegenstellingen, die tot zichtbare spanningen in de samenleving leiden.

Dit is geen toekomstscenario, het speelt nu. Instabiliteit bedreigt niet alleen grenzen en economieën, maar ook de manier waarop we kennis delen en bewaren. Als desinformatie toeneemt en mensen en groepen tegenover elkaar komen te staan, gaan mensen twijfelen aan bronnen die voorheen als betrouwbaar golden: van nieuwsberichten tot wetenschappelijk onderzoek. En als internationale samenwerking onder druk staat en digitale systemen die fundamenteel zijn voor ons werk kwetsbaar blijken, onder invloed van zowel digitale dreiging als toenemende complexiteit, is het niet meer vanzelfsprekend dat de informatie die we nu bewaren over twintig jaar nog beschikbaar en toegankelijk is.

Ook het veranderende klimaat heeft impact op onze fysieke en digitale collecties. Wij beheren werken van meer dan 1000 jaar oud én publicaties van vandaag, fysiek en digitaal. Die stellen we beschikbaar voor gebruikers nu, en dat willen we over 200 jaar nog kunnen doen voor volgende generaties. Om dat mogelijk te maken, moeten we actief rekening houden met de consequenties van klimaatverandering en onze eigen ecologische voetafdruk verkleinen.

In deze wereld uit balans is investeren in onze weerbaarheid als onderdeel van de publieke kennisinfrastructuur, waar bibliotheken een belangrijke pijler in zijn, een noodzaak.

Digitalisering en commercialisering van kennis

Voor steeds meer mensen zijn sociale media de belangrijkste bron van informatie. En wie actief op zoek gaat naar informatie, begint vandaag de dag steeds vaker met een assistent op basis van Artificiële Intelligentie (AI). Wat in een zoekmachine bovenaan verschijnt of als antwoord wordt gegeven, bepaalt voor veel mensen wat zij als waar beschouwen. Maar die antwoorden worden bepaald door bedrijven die niet worden gedreven door publiek belang. Zij bepalen wat zichtbaar is en wat niet, zonder dat je als gebruiker kunt controleren hoe die antwoorden tot stand komen.

Dit gaat verder dan zoekresultaten. De hele manier waarop kennis wordt gemaakt, verspreid en bewaard, verandert. AI kan teksten schrijven die niet van menselijk werk te onderscheiden zijn. Daarnaast is digitale informatie kwetsbaarder dan we denken. Denk aan websites die verdwijnen of digitale formaten die verouderen.

En hoewel steeds meer kennis in principe open beschikbaar is, loopt de toegang ertoe in de praktijk via commerciële platforms en systemen. De infrastructuur van kennis — van servers tot standaarden — is grotendeels in commerciële handen. De inrichting van digitale infrastructuren is daarmee niet neutraal, maar gefilterd: zij bepaalt mede welke informatie zichtbaar wordt, welke belangen en waarden centraal staan en wie volwaardig kan deelnemen aan de samenleving.

Publiek gefinancierde bibliotheken bestaan om hier tegenwicht aan te bieden: als plekken waar informatie vrij beschikbaar is, gedreven door het publieke belang. Wat is er nodig om die rol overeind te houden in een wereld die digitaal versnelt en waarin publieke waarden onder druk staan?

Dat vraagt niet om meebewegen, maar om een actieve rol in de publieke infrastructuur die de vrije toegang tot oorspronkelijke informatie waarborgt. Zo dragen bibliotheken bij aan een digitale samenleving waarin publieke waarden als onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit, en authenticiteit geborgd blijven.

Groeiende kenniskloof

De verschuivingen in het informatielandschap hebben directe gevolgen voor mensen. Het wordt steeds lastiger om te beoordelen welke informatie klopt en welke niet. Waar komt een bericht vandaan? Is het gebaseerd op onderzoek of op een mening? Is het geschreven door een persoon of gegenereerd door een machine? Veel mensen kunnen die vragen niet goed beantwoorden.

Mensen met een sterke taalvaardigheid, een goede opleiding en digitale ervaring redden zich beter dan mensen die dat niet hebben. Zo versterkt onze veranderende informatiewereld bestaande ongelijkheid. In toegang tot kennis, in maatschappelijke participatie en uiteindelijk in democratische invloed.

Dit raakt direct aan hoe onze democratie functioneert. Een democratie heeft burgers nodig die zich kunnen informeren, bronnen kunnen vergelijken en zelf een mening kunnen vormen. Vrijheid van meningsvorming en vrije toegang tot informatie zijn belangrijke pijlers van een democratie. Als die niet op orde zijn, of worden gecorrumpeerd, tast dat de basis onder ons samenleven aan.

Termen

Nederland: Met Nederland bedoelen we zowel het Europese als het Caribische deel van het Koninkrijk. Ook voelen we ons verbonden met landen waarmee we een verleden en/of taal delen.

Taal: Nederland is in toenemende mate een meertalig land. De Nederlandse Gebarentaal (NGT) en de Friese taal zijn allebei door de wet erkend in Nederland. In het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn ook Papiaments en Engels erkend als officiële talen. In Europees Nederland groeit de diversiteit aan thuistalen. Het Nederlands is de gemeenschappelijke taal voor publieke communicatie en participatie, maar staat ook onder druk door afnemende taalvaardigheid, internationalisering en digitalisering. Tegelijk ontwikkelt het zich continu onder invloed van meertaligheid en AI.

Wie zijn wij: Bron voor vooruitgang

Visie

Wanneer mensen elkaar vinden, begrijpen en versterken, ontstaat ruimte om te groeien. In een wereld waar informatie eindeloos vermenigvuldigt en kennisongelijkheid toeneemt, is die verbinding niet vanzelfsprekend. Het bieden van toegang tot ongefilterde informatie vormt ons fundament. Maar vooruitgang vraagt om meer. Daarom helpen wij iedereen zijn weg te vinden, vaardigheden te ontwikkelen en verbindingen te maken. Zodat mensen kunnen bouwen. Aan zichzelf. Aan hun omgeving. En aan de samenleving van morgen.

Missie

Als bron voor vooruitgang dragen we bij aan een slimmer, vaardiger en creatiever Nederland. Nu en in de toekomst.

Kernwaarden

We hebben als organisatie vijf kernwaarden, die richting geven aan hoe we werken. Deze zijn verbonden met de publieke waarden van waaruit we werken:

- Open
- Verbindend
- Vernieuwend
- Betrouwbaar
- Bevlogen

Wat vraagt dit moment van ons?

De ontwikkelingen die we hiervoor schetsten, zijn niet alleen een opgave voor de samenleving. Zij vragen ook iets van onze organisatie. Niet alleen in wat we doen, ook in hoe we dat doen, met wie we samenwerken en hoe we onszelf organiseren. We werken vanuit publieke waarden, juist nu deze onder druk staan. We zoeken samenwerking in opgavegerichte netwerken. We bouwen aan een organisatie die wendbaar is, die leert en zich aanpast, en die investeert in haar mensen. Bovenal vragen deze ontwikkelingen om robuuste financiering om aan een toekomst-bestendige organisatie te bouwen.

Werken vanuit publieke waarden

Als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) worden we primair gefinancierd vanuit het ministerie van OCW. Daarmee zijn we een publieke organisatie die op nationaal niveau het algemeen belang dient. Dat vraagt om bewuste keuzes, gebaseerd op publieke waarden als toegankelijkheid, authenticiteit, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en pluriformiteit. De manier waarop informatie, technologie en toegang worden georganiseerd, bepaalt mede in hoeverre mensen toegang hebben tot kennis, cultuur en democratie. En eraan kunnen deelnemen. Vanuit die verantwoordelijkheid positioneren we ons als een actieve publieke actor in sterke publieke netwerken.

Samenwerken in opgavegerichte netwerken

Maatschappelijke opgaven zijn vaak groot en veelomvattend en kunnen alleen in gezamenlijkheid verder worden gebracht. Daarom werken we met veel organisaties hieraan samen. Dat doen we in een brede netwerksamenwerking. We bespreken de opgaven in meer detail in de volgende hoofdstukken. We zijn onderdeel van de wetenschappelijke infrastructuur in Nederland, waar we van betekenis willen zijn met onze grote en unieke datasets. Tegelijkertijd zien we voor onszelf ook een rol als verbinder tussen wetenschap en samenleving. In het Netwerk Digitaal Erfgoed werken we vanuit onze verantwoordelijkheid voor de nationale bibliotheekverzameling aan meerstemmigheid en het verbinden van erfgoed. Met andere publieke digitale organisaties werken we aan infrastructuur gebaseerd op publieke waarden.

In het netwerk van openbare bibliotheken werken we aan specifieke maatschappelijke opgaven: Geletterde samenleving, Participatie in de informatiesamenleving en Leven lang ontwikkelen. Vanuit onze netwerkverantwoordelijkheid ondersteunt onze netwerkstaf de afstemming, coördinatie en gezamenlijke ontwikkeling binnen het netwerk en de totstandkoming van de Netwerkagenda. Onder de aansturing van het netwerk vallen verder de realisatie van het Gezamenlijk Collectieplan en de gegevenslevering ten behoeve van beleidsontwikkeling en inzicht in het functioneren van het stelsel. In het Beheerplan dat als afgeleide van dit beleidsplan gericht is op de taken in het openbare bibliotheekdomein, wordt dit nader toegelicht.

We werken in alle netwerken met aandacht voor het hele Koninkrijk en voor een gedeeld verleden. En waar nodig werken we samen op Europese schaal. Dat is in toenemende mate het geval. We vervullen daarin steeds vaker een verbindende rol tussen publieke netwerken voor erfgoed, wetenschap, onderwijs, openbare bibliotheken en digitale infrastructuur. Juist in een gefragmenteerd digitaal landschap groeit het belang van publieke instellingen die collecties, kennis, gemeenschappen en infrastructuren met elkaar verbinden. De wereldwijde duurzame ontwikkelingsdoelen zijn daarbij richtinggevend: we werken aan het versterken van wetenschap en geletterdheid, het bewaren van erfgoed, publieke toegang tot informatie en het tegengaan van ongelijkheid.

Bouwen aan een toekomst-bestendige organisatie

Onze publieke opdracht stelt ook eisen aan onze organisatie. Betrouwbare en toegankelijke dienstverlening vraagt om robuuste digitale voorzieningen, vakbekwame medewerkers en het vermogen om tijdig keuzes te maken. De opgaven waarvoor we staan vragen niet alleen om samenwerking en technologische vernieuwing, maar ook om samenhangende sturing en een organisatie die kan leren, samenwerken en zich aanpassen in een snel veranderende omgeving. Dat betekent dat toekomstverkennen een structurele activiteit wordt, die vraagt om een meer iteratieve vorm van plannen en ontwikkelen. En het vraagt om meer samenhang tussen systemen, sturing, processen en besluitvorming, zodat we koers-gericht en wendbaarder kunnen opereren en beter kunnen inspelen op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Onze kracht ligt in de expertise en betrokken-heid van onze medewerkers. Tegelijkertijd veranderen de kennis en vaardigheden die nodig zijn snel, onder invloed van digitalisering, AI en nieuwe vormen van samenwerking. We investeren daarom in professionele ontwikkeling en aantrekkelijk werkgeverschap. We ontwikkelen veerkracht en maken ruimte voor nieuwe expertises en perspectieven. Een meer diverse organisatie is beter toegerust op de toekomst: verschillende perspectieven en ervaringen vergroten ons vermogen om maatschappelijke ontwikkelingen te begrijpen, blinde vlekken te herkennen en onze publieke opdracht voor iedereen uit te voeren.

Ook maken we zichtbaar aan welke maat-schappelijke opgaven wij (samen) werken, en wat ons aandeel daarin is. Als publieke organisatie vinden we het belangrijk om transparant te zijn over onze keuzes en de publieke waarden die daaraan ten grondslag liggen.

We verkleinen de ecologische voetafdruk van ons werk actief, zowel fysiek als digitaal. Daarbij kijken we niet alleen naar energieverbruik, maar ook naar opslag, infrastructuur, materiaalgebruik en de bredere keten waarvan onze dienstverlening deel uitmaakt. We streven ernaar in 2030 voor zowel de fysieke als de digitale nationale bibliotheekverzameling energieneutraal te zijn, en naar een nationale bibliotheek met een neutrale ecologische voet-afdruk in 2035.

Werken aan robuuste financiering

Dit beleidsplan beschrijft onze ambities in het licht van de uitdagingen waarvoor we ons in onze taken gesteld zien. De mate waarin we kunnen inspelen op deze uitdagingen is afhankelijk van de daarvoor beschikbare financiering. Een belangrijk deel daarvan vloeit voort uit onze wettelijke taken voor de nationale bibliotheekverzameling en in het openbare bibliotheekdomein. Wetgeving en nieuwe taken volgen altijd op ontwikkelingen in de maatschappij. Dat betekent dat we in de tussentijd financiering zoeken voor nieuwe taken, waarvoor nog geen financiering voor de langere termijn beschikbaar is.

De uitdagingen zijn groeiend, zoals ook het ministerie van OCW in haar reactie op de evaluatie van de KB in 2024 heeft erkend. Er is sprake van een structureel tekort in de financiering van onze digitale taken voor de nationale bibliotheekverzameling. Om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen, moet hiervoor tijdens de looptijd van het beleidsplan een oplossing komen. Dit beleidsplan vormt het kompas voor prioritering, inclusief het maken van moeilijke financiële keuzes wanneer dat noodzakelijk blijkt.

Onze wettelijke taken en hun betekenis vandaag de dag

De taken van de KB nationale bibliotheek liggen wettelijk vast, in de WHW en de Wsob. In de bijlage staan deze uitgebreid beschreven.

In het kort: we dragen zorg voor de nationale bibliotheekverzameling en bevorderen de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen op het gebied van het bibliotheekwezen en de informatie-voorziening. Daarnaast dragen we verantwoordelijkheid voor de samenhang en het functioneren van het openbare bibliotheekstelsel als geheel, houden we de landelijke digitale bibliotheek en digitale infrastructuur in stand en verzorgen we een bibliotheekvoorziening voor mensen met een leesbeperking (Aangepast Lezen).

Deze taken zijn in het verleden vast-gelegd, maar hun betekenis verandert mee met de tijd. “Zorgdragen voor de nationale bibliotheekverzameling” betekende ooit vooral: boeken en tijd-schriften verzamelen en bewaren. In een digitale samenleving betekent het net zo goed: websites, e-books en data bewaren en toegankelijk houden, met alle infrastructuur, expertise en keuzes die daarvoor nodig zijn. Dit geldt ook voor de ontwikkeling en toepassing van ethisch verantwoorde AI en het mensen leren omgaan daarmee. Een voorwaarde om onze rol als nationale bibliotheek waar te maken in een tijd waarin deze technologie onze informatiesamenleving ingrijpend verandert.

Wie dit beleidsplan leest, herkent hoe wij onze wettelijke taken uitvoeren in een wezenlijk veranderde context.

Vrije toegang tot informatie

Steeds meer mensen komen bij informatie via commerciële platforms die bepalen wat zichtbaar en toegankelijk is en wat niet. Die keuzes worden gemaakt op basis van verdien-modellen, niet op basis van wat een democratische samenleving nodig heeft. Dat maakt het des te belangrijker dat er een publieke bron blijft bestaan: een plek waar de kennis, ideeën en verhalen van en over Nederland bewaard worden, en gelezen en gebruikt kunnen worden door iedereen. Nu en in de toekomst.

Publieke toegang tot informatie kent vele vormen: van openbare bibliotheken en publieke omroep tot open wetenschap en onderwijs. Wij dragen bij aan publieke toegang tot informatie door wat alleen een nationale bibliotheek doet: het geschreven erfgoed van Nederland bewaren en toegankelijk maken. Wij werken daarom aan een nationale bibliotheekverzameling die meerstemmig en betekenisvol is, open en bruikbaar voor mens en machine, en veilig en duurzaam bewaard voor toekomstige generaties.

Een betekenisvolle collectie

Onze ambitie

We houden de nationale bibliotheekverzameling betekenisvol, actueel en representatief. Dit doen we door fysiek en digitaal een inhaalslag te maken en door mee te bewegen met nieuwe vormen van publiceren. Ook verbinden we de nationale bibliotheekverzameling met andere erfgoedverzamelingen.

Waarom

In een tijd waarin AI het steeds eenvoudiger maakt om teksten, beelden en informatie te genereren of te manipuleren, neemt het belang toe van authentieke, herleidbare en betrouwbare bronnen. En het belang om ruimte te blijven bieden aan menselijke verhalen, bronnen en perspectieven in een digitale omgeving die steeds sterker door geautomatiseerde systemen wordt gevormd.

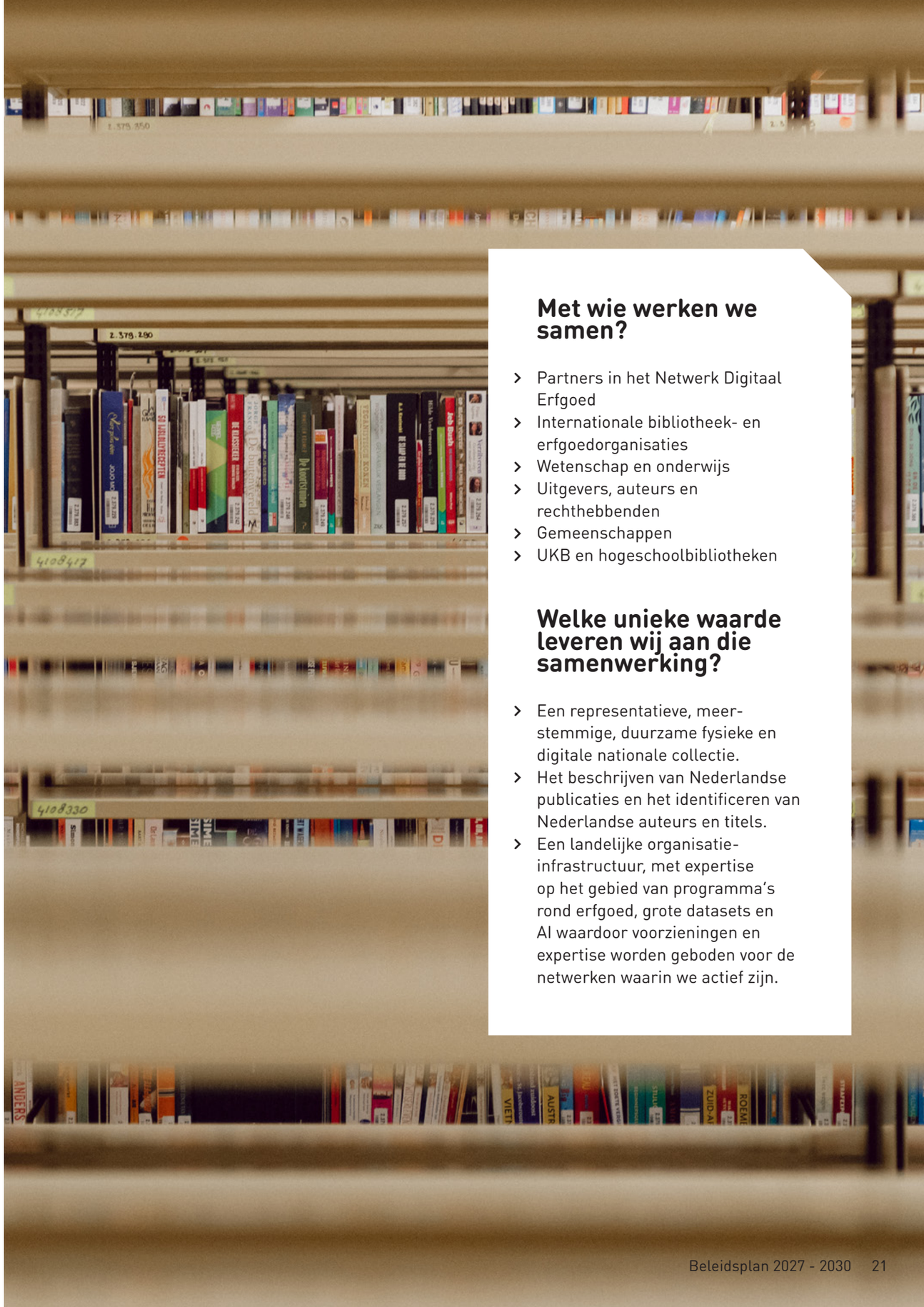
Wat we doen

We bewegen mee met veranderende publicatieculturen en nieuwe vormen van publiceren en kennisdeling. We verzamelen en verbinden fysieke en digitale publicaties die samen representatief zijn voor het geschreven erfgoed van Nederland. Zowel fysiek als digitaal maken we een inhaalslag in het verwerken van publicaties. In onze selectiecriteria hebben we aandacht voor meerstemmigheid, zoals culturele diversiteit en verschillende perspectieven.

Onze digitale collectie groeit gestaag met algemene e-books, wetenschappelijke publicaties en gedigitaliseerd materiaal. Bovendien verschijnen steeds meer bronnen uitsluitend digitaal, zoals websites en social media. Dat vraagt om passende wettelijke grondslag voor het mogen opslaan van open online documentatie en om digitale infrastructuren voor het duurzaam verzamelen, bewaren en toegankelijk maken van born digital-publicaties en webmateriaal. Voor deze webarchivering als essentiële randvoorwaarde voor onze wettelijke taken hebben we al in 2015 aandacht gevraagd. De urgentie van deze wetgeving neemt jaarlijks toe, we rekenen in deze beleidsperiode op concrete stappen.

Wat we met partners doen

Met erfgoedpartners in het Netwerk Digitaal Erfgoed en gemeenschappen werken we aan het verbinden van erfgoed om de maatschappelijke waarde ervan te vergroten. We zorgen ervoor dat de nationale bibliotheekverzameling een representatieve en meerstemmige afspiegeling vormt van de Nederlandse samenleving, in het Europese en Caribische deel van het Koninkrijk.

Met wie werken we samen?

- Partners in het Netwerk Digitaal Erfgoed
- Internationale bibliotheek- en erfgoedorganisaties
- Wetenschap en onderwijs
- Uitgevers, auteurs en rechthebbenden
- Gemeenschappen
- UKB en hogeschoolbibliotheken

Welke unieke waarde leveren wij aan die samenwerking?

- Een representatieve, meerstemmige, duurzame fysieke en digitale nationale collectie.
- Het beschrijven van Nederlandse publicaties en het identificeren van Nederlandse auteurs en titels.
- Een landelijke organisatie-infrastructuur, met expertise op het gebied van programma's rond erfgoed, grote datasets en AI waardoor voorzieningen en expertise worden geboden voor de netwerken waarin we actief zijn.

Open, toegankelijk en bruikbaar

Onze ambitie
We maken de nationale bibliotheekverzameling zo open, toegankelijk en bruikbaar mogelijk. Dit doen we door te investeren in digitale infrastructuren, metadata, linked data en andere vormen om verbonden digitaal erfgoed te versterken.

Waarom
De waarde van collecties ontstaat pas wanneer mensen en systemen deze kunnen vinden, gebruiken en verbinden. Voor de onderzoeker, voor de scholier, voor de geïnteresseerde burger én voor de systemen waarmee zij werken. Onze brede verzameling fysieke en digitale bronnen over Nederland — boeken, kranten, tijdschriften, webpublicaties, datasets en digitale collecties — is daarmee een onmisbare bron voor onderzoek in de sociale en geesteswetenschappen. Niet voor niets gebruikt meer dan driekwart van de geesteswetenschappers onze diensten.

Wat we doen
We investeren in open, toegankelijke en bruikbare digitale collecties en metadata. Onze expertise op het gebied van preservering en titelbeschrijving versterken we, zodat we in het nationale en internationale bibliotheeknetwerk een voortrekkersrol kunnen vervullen. We werken aan linked data, digitale infrastructuren en standaarden die collecties voor mens én machine beter toegankelijk maken. Onze collecties, metadata en dataservices vormen een essentiële bron voor wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en innovatieve toepassingen met digitale methoden en AI.

Via Delpher, DBNL, dataservices en in de leeszaal ondersteunen we verschillende vormen van onderzoek, van individueel bronnenonderzoek tot datacomputationeel onderzoek. Hierin zoeken we steeds vormen die aansluiten op wat we zien dat er nodig is: bijvoorbeeld het klaarzetten van publiek domein-datasets voor AI-toepassingen.

Wat we met partners doen
Met onze partners bouwen we aan een (inter) nationale onderzoeksinfrastructuur voor de sociale en geesteswetenschappen. Samen met universiteits- en hogeschoolbibliotheken werken wij aan open toegang tot wetenschappelijke kennis; met CLARIAH en erfgoedinstellingen verbinden wij onderzoekscollecties tot een samenhangend onderzoekslandschap.

Daarbij sluiten we aan bij ontwikkelingen rond FAIR-data, AI en verbonden digitaal erfgoed. Binnen wettelijke kaders rond auteursrecht en privacy streven we naar zo breed mogelijke toegang en gebruik. In samenwerking met nationale en internationale partners ontwikkelen we onze kennis over digitale collecties, toegankelijkheid, preservering en AI.

Veilig en duurzaam bewaren

Onze ambitie
We houden het geschreven erfgoed van Nederland veilig en toegankelijk voor toekomstige generaties. Dit doen we door te investeren in veilige opslag, digitale preservering, duurzaamheid en soevereiniteit en internationale samenwerking.

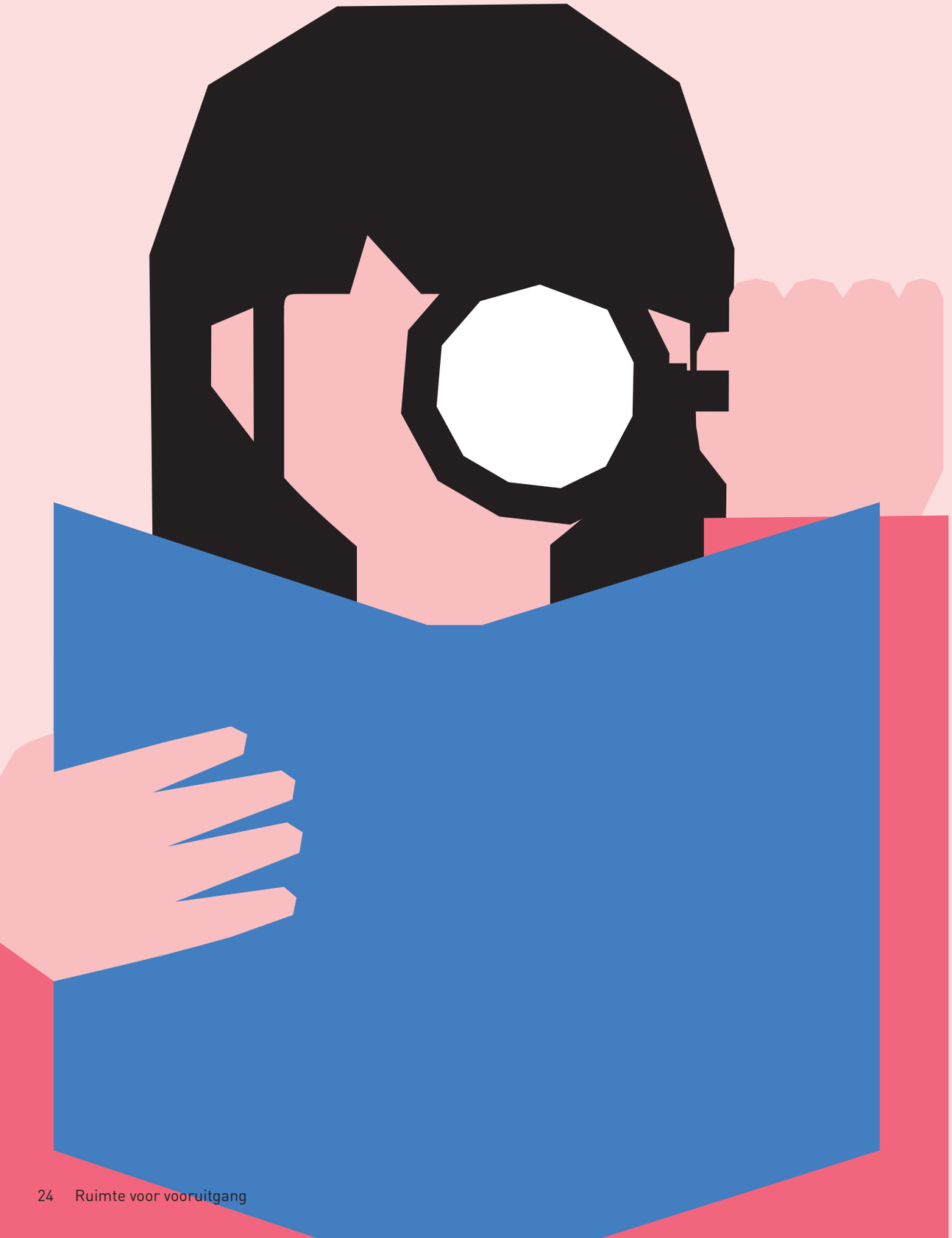
Waarom
We bewaren het geschreven erfgoed van Nederland voor toekomstige generaties. Dat vraagt om weerbare en duurzame systemen voor behoud en toegang. Bewaren is geen passieve handeling: papier vergaat, bestanden raken onleesbaar, infrastructuren falen. Zeker in een wereld die wordt gekenmerkt door geopolitieke spanningen, cyberdreigingen en klimaatverandering.

Wat we doen
Daarom investeren wij in veilige fysieke en digitale opslag, cyberveiligheid en digitale duurzaamheid. Voor de digitale collectie staan we voor een grote uitdaging. Hardware en applicaties worden kostbaarder en ontwikkelen zich steeds sneller. Dat betekent ook dat we repeterend grote hoeveelheden digitale collectiedata moeten migreren naar nieuwe digitale oplossingen.

In de komende beleidsperiode verhuizen we de fysieke collectie naar een nieuw boekenmagazijn dat gerealiseerd wordt in de Harnaschpolder in de gemeente Midden-Delfland en dat zoveel mogelijk klimaatneutraal en volledig geautomatiseerd zal zijn. Dit is een grote operatie die alle werkprocessen raakt rond collectiebeheer, logistiek en toegang. Tegelijkertijd biedt dit een kans om onze dienstverlening verder te vernieuwen en te versterken.

Wat we met partners doen
Het duurzaam bewaren van digitale collecties vraagt in toenemende mate om internationale samenwerking. In een wereld die wordt gekenmerkt door geopolitieke spanningen, cyberdreigingen en afhankelijkheid van commerciële infrastructuren werken we samen met internationale partners aan weerbare publieke kennisinfrastructuren en gedeeld digitaal beheer van cultureel en wetenschappelijk erfgoed.

Lezen, leren en onderzoeken

Democratie vraagt om meer dan vrije toegang tot informatie. Een democratische samenleving staat of valt met burgers die informatie kunnen vinden, begrijpen en op waarde schatten. Lezen ontwikkelt creativiteit, empathie en oordeelsvermogen, onderzoek biedt nieuwe inzichten en kennis. We zijn daarmee een onderdeel van het leervermogen van Nederland.

We zien het daarom als onze opdracht om niet alleen toegang te bieden tot kennis en verhalen, maar ook om bij te dragen aan het menselijk vermogen om daarmee om te gaan. Dat er toegang is tot informatie betekent niet dat iedereen die dat wil ook in staat is om die te gebruiken. En informatie is nog geen kennis. Wat je kunt met kennis en cultuur, wordt mede bepaald door je vaardigheid.

Voor lezen begint dat met de taal die elk kind om zich heen hoort, die de basis is voor het leren lezen, meestal op school. Door veel te lezen wordt het makkelijker en leuker. Wie dat wil, kan vaardigheid ontwikkelen voor vormen van lezen die meer vaardigheid vergen, zoals literatuur en poëzie. Voor informatievaardigheden begint het vaak met een eerste spreekbeurt. Wie meer vaardigheid ontwikkelt, kan informatiebronnen uit de bibliotheek, maar ook gemeenschapsinitiatieven als Wikipedia gebruiken. Onderzoeksvaardigheden worden aangeleerd in het vervolgonderwijs en verder verdiept door onderzoek te doen.

Ontwikkeling verloopt niet voor iedereen via dezelfde route of naar hetzelfde eindpunt. Vanuit publiek belang moet er daarom ruimte zijn voor verschillende vormen van kennis, leren en deelname aan cultuur en samenleving. Daarom ontwikkelen we onze dienstverlening samen met gebruikers, gemeenschappen en partners.

Lezen

Onze ambitie
We brengen meer mensen aan het lezen, ook wie dat nu niet doet. Dit doen we door ons niet alleen te richten op toegang en aanbod, maar ook op gebruik.

Waarom
Lezen ontwikkelt het vermogen om te begrijpen, te verbeelden en zich in een ander te verplaatsen. Lezen is daarmee de basis van zowel cognitieve en persoonlijke als maatschappelijke ontwikkeling. Maar leesvaardigheid is geen vanzelfsprekendheid. Kinderen leren lezen op school, maar leesvaardigheid ontstaat door dat veel te doen. Hierdoor worden ook literatuur, poëzie of wetenschappelijke teksten toegankelijk.

Wat we doen
Met onze digitale diensten dragen we bij aan het brede leesaanbod, dat een aantoonbare succesfactor is voor lezen: de online Bibliotheek voor iedereen die boeken wil lezen of luisteren, de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) en Lezen voor de Lijst voor wie zich wil verdiepen in de Nederlandstalige literatuur.

Wat we met partners doen
Samen met openbare bibliotheken, onderwijs en partners in het boekenvak werken we aan leesbevordering en leesontwikkeling voor verschillende leeftijden en doelgroepen. Daarbij sluiten we aan bij de manier waarop verschillende doelgroepen lezen en informatie zoeken. Peuters, kinderen, jongeren en volwassenen gebruiken verschillende kanalen en omgevingen om verhalen en kennis te ontdekken. Dat vraagt om dienstverlening die aansluit bij hun leefwereld en behoeften. Landelijke leesprogramma's als BoekStart en de Bibliotheek op school, die we met Stichting Lezen uitvoeren, worden nu structureel onderdeel van het bibliotheekstelsel.

Voor mensen met een leesbeperking is toegang tot lezen en informatie vaak nog minder vanzelfsprekend, terwijl ook zij volwaardig moeten kunnen deelnemen aan onderwijs, cultuur en samenleving. De komende jaren ligt voor Aangepast Lezen de focus op stabiele dienstverlening, sterkere samenwerking met openbare bibliotheken, verbinding met de online Bibliotheek, actieve kennisdeling en een gedeeld toekomstbeeld voor de partijen die momenteel actief zijn op dit gebied. Hierbij wordt ingespeeld op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen zoals de European Accessibility Act en de groei van toegankelijk digitaal lezen.

Met wie werken we samen?

- Partners in het stelsel van openbare bibliotheken
- Organisaties voor lezen en leesbevordering
- Onderwijs en kennisinstellingen
- UKB en hogeschoolbibliotheken

Welke unieke waarde leveren wij aan die samenwerking?

- De online bibliotheek, als publieke dienst voor digitaal lezen en luisteren, met zowel een online hoofdingang als lokale inbedding in het openbare bibliotheeknetwerk.
- Aangepast Lezen, waarmee we vanuit onze wettelijke taak zorgen dat mensen met een leesbeperking toegang hebben tot boeken, kranten en tijdschriften in voor hen toegankelijke vormen.
- Expertise op het gebied van programma's rond lezen, leren en onderzoeken waardoor voorzieningen en expertise worden geboden in de netwerken waarin we actief zijn.
- Een landelijke wetenschappelijke partij met een focus op maatschappelijke valorisatie en participatie.

Leren

Onze ambitie
We vergroten het vermogen van mensen om met nieuwe vormen van informatie en technologie om te gaan. Dit doen we door met onze netwerkpartners te werken aan digitale geletterdheid en digitaal burgerschap.

Waarom
Het vermogen om met informatie en des-informatie om te gaan is een basisvaardigheid. Zeker nu zoekmachines en AI steeds vaker bepalen wat we te zien krijgen. Digitale en informatievaardigheden en kritisch denkvermogen worden steeds belangrijker. Zonder die vaardigheden lopen mensen vast in een digitale samenleving, en staat ook de weerbaarheid van onze democratie onder druk.

Wat we doen
We coördineren activiteiten in het netwerk van openbare bibliotheken op het gebied van een leven lang ontwikkelen, digitale geletterdheid en digitaal burgerschap. Ook hebben we de komende jaren Europese financiering om expertise op te bouwen rond AI-geletterdheid.

Wat we met partners doen
Samen met openbare bibliotheken, onderwijs- en kennisinstellingen werken we aan het versterken van digitale geletterdheid, informatievaardigheden en digitaal burgerschap. In het netwerk van openbare bibliotheken dragen we bij aan de ontwikkeling en coördinatie van cursussen, publieksactiviteiten, informatiepunten en samenwerking met scholen en maatschappelijke partners. Daarbij gaat het niet alleen om technische vaardigheden, maar ook om het vermogen om informatie te zoeken, te beoordelen en verantwoord te gebruiken.

Onderzoeken

Onze ambitie
We versterken de mogelijkheden voor mensen om zelf onderzoek te doen. Dit doen we door nieuwe technologie te benutten, open science te bevorderen en een publieke zoekomgeving te bouwen voor open wetenschappelijke kennis.

Waarom
Het vermogen om zelf uit te zoeken hoe iets zit, is een democratisch goed en een maatschappelijke meerwaarde. Wetenschap is een aanjager van innovatie en daarmee het ontwikkel- en verdienvermogen van de maatschappij. Onderzoek doen helpt mensen om nieuwe inzichten en kennis te ontwikkelen, bronnen kritisch te bevragen en kennis te benutten en verder te brengen. Dat geldt voor de wetenschapper, maar net zo goed voor de scholier, de journalist of de burger die vanuit verschillende perspectieven een eigen mening wil vormen. Wie de vaardigheid ontwikkelt om zelf onderzoek te doen, kan eigen vragen stellen aan de wereld. Met de nationale bibliotheekverzameling als een onmisbare bron.

Wat we doen
Nieuwe technologische ontwikkelingen, waaronder AI, veranderen de manier waarop onderzoek wordt gedaan en kennis wordt georganiseerd. Daarom hebben we een kennis- en innovatieroadmap ontwikkeld. Deze roadmap geeft richting aan onze ambities om die mogelijkheden op een transparante, betrouwbare en verantwoorde manier te benutten. Ook spannen we ons in om mensen te ondersteunen in het kritisch omgaan met bronnen en het bijdragen aan mediawijsheid.

Open science en open education zien wij als onderdeel van een bredere democratisering van kennis: publieke toegang tot wetenschappelijke kennis, data en erfgoedcollecties vergroot het vermogen van mensen om te leren, onderzoeken en deel te nemen aan de samenleving.

Naast het aanbieden van bronnen ontwikkelen we de komende jaren een publieke zoekomgeving voor open wetenschappelijke kennis, zodat betrouwbare informatie uit onderzoek beter toegankelijk en bruikbaar wordt voor iedereen.

We zijn daarnaast een belangrijk onderdeel van de wetenschappelijke infrastructuur voor de sociale en geesteswetenschappen in Nederland op grond van onze grote en unieke datasets.

Wat we met partners doen
We werken op basis van de Rolling Agenda Open Science samen aan het doorbreken van barrières rondom publicaties, data en samenwerking. Uitgangspunten zijn dat lezers niet hoeven te betalen voor toegang tot wetenschappelijke informatie, omdat publiek gefinancierde kennis zo breed mogelijk beschikbaar en herbruikbaar moet zijn. Alle data wordt toegankelijk gemaakt volgens FAIR-dataprincipes. Verder werken we aan het versterken van gedeelde infrastructuren (onder andere rond institutionele repositories) en citizen science.

Bouwen aan publieke ruimtes

Bibliotheken en andere publieke instellingen bieden publieke ruimtes waarin mensen toegang hebben tot kennis, verhalen en ontmoeting. Een open democratische samenleving heeft ruimtes nodig waarin mensen elkaar ontmoeten, informatie kunnen duiden, perspectieven kunnen delen en met verschillen kunnen omgaan. Zonder zulke open en toegankelijke ruimtes, fysiek en digitaal, komt het vermogen van mensen om gezamenlijk kennis te ontwikkelen en het publieke gesprek te voeren onder druk te staan.

Onze publieke functie is zowel digitaal als fysiek belangrijk, juist omdat de samenleving steeds meer digitaal wordt. Digitale dienstverlening maakt het mogelijk om op grote schaal toegang te bieden tot lezen, leren en onderzoek: via online collecties en diensten bereiken we inmiddels miljoenen mensen. Deze digitale omgevingen zijn onderdeel van de publieke digitale ruimte. Een ruimte waarin mensen elkaar virtueel kunnen ontmoeten en van gedachten kunnen wisselen. Op dit moment zijn dergelijke omgevingen nog in ontwikkeling, we dragen hier graag aan bij.

Tegelijk groeit in diezelfde digitale samenleving de behoefte aan fysieke publieke ruimte. Mensen zoeken plekken voor ontmoeting, verdieping, concentratie en uitwisseling, maar ook voor authenticiteit en een gezamenlijke beleving van ons gedeelde erfgoed. We versterken de fysieke en digitale weerbaarheid van bibliotheken en erfgoedcollecties, verbinden daarbij de netwerken van bibliotheken en digitaal erfgoed en ontwikkelen samen deze maatschappelijke rol.

Fysieke publieke ruimte

Onze ambitie
We versterken de fysieke publieke ruimte. Dit doen we door een nieuw nationaal bibliotheek-gebouw te realiseren waar iedereen welkom is en dat symbool staat voor de vrije toegang tot informatie. Ook werken we met onze partners aan een landelijk dekkend netwerk van plekken waar mensen terechtkunnen voor kennis, cultuur en ontmoeting.

Waarom
In een tijd van overvloedige informatie en vluchtige digitale prikkels neemt het belang toe van fysieke publieke ruimtes. Een derde plek, tussen thuis en werk of school, waar mensen veilig kunnen samenkomen rond kennis, cultuur en maatschappelijke dialoog. Een publieke ruimte is meer dan een gebouw: ze staat open voor iedereen, zonder commerciële drempel of voorwaarde, en wordt gevormd door publieke waarden in plaats van verdienmodellen. Het belang van dergelijke ruimtes als plek voor publieke kennisdeling en cultuurbeleving neemt alleen maar toe, en daarmee ook het belang van de nationale bibliotheek.

Wat we doen
Nadat de collecties zijn verhuisd naar het nieuwe boekenmagazijn in de gemeente Midden-Delfland, verhuizen we tijdelijk naar het Berlagehuis in Den Haag. Dat maakt het mogelijk om onze huidige locatie te verbouwen en zo een toegankelijke en toekomstgerichte nationale bibliotheek te realiseren.

In het nieuwe nationale bibliotheekgebouw (en zoveel mogelijk ook al in het Berlagehuis) bieden we vanaf 2033 een plek op nationaal niveau waar mensen kunnen studeren, onderzoeken, samenwerken, programmeren, ontdekken en deelnemen. We bieden een open en inspirerende omgeving waarin bezoekers onze collecties kunnen raadplegen en beleven, en ermee in interactie kunnen treden. We ontwikkelen nieuwe manieren waarop mensen zich kunnen verbinden met collecties, verhalen en onderzoek. Als gebruiker, als partner, als deelnemer, als maker en als gemeenschap. Dat vergt deze beleidsperiode voorbereiding, oefening in het Berlagehuis en intensievere samenwerking met Haagse cultuurpartners.

Wat we met partners doen
Openbare bibliotheken en archieven vormen samen een fijnmazig netwerk van publieke plekken voor kennis en cultuur. Het netwerk van openbare bibliotheken krijgt in deze beleidsplanperiode een aangepaste wet, waarin in elke gemeente een fysieke aanwezigheid van een openbare bibliotheek verplicht wordt. Samen met partners in het Netwerk Digitaal Erfgoed en het netwerk van openbare bibliotheken werken wij aan een landelijk dekkend stelsel van plekken waar mensen terechtkunnen voor kennis, cultuur en ontmoeting.

Digitale publieke ruimte

Onze ambitie
We versterken de digitale publieke ruimte, met name op het gebied van lezen en onder-zoeken. Dit doen we door bij te dragen aan infrastructuren die worden gebouwd op basis van publieke waarden en niet op basis van verdienmodellen.

Waarom
De digitale publieke ruimte wordt steeds belangrijker voor hoe mensen lezen, leren, communiceren en informatie vinden. Dat biedt grote kansen voor verbinding en toegankelijkheid. In een digitale omgeving die in toenemende mate wordt gevuld en gevormd door algoritmes en commerciële platforms, groeit het belang van publieke ruimtes waarin menselijke kennis, cultuur en expressie zichtbaar, toegankelijk en betekenisvol blijven.

We zien het als onze taak om, samen met partners, bij te dragen aan een digitale omgeving die veilig, onafhankelijk en in dienst van de samenleving is. Een vrijplaats voor ideeën en verhalen vanuit verschillende perspectieven. Daarbij gaat het niet alleen om technologie, maar ook om de vraag welke waarden we willen verankeren in de digitale infrastructuren waarop kennis, cultuur en publieke interactie steunen.

Wat we doen
We investeren in de veiligheid en privacy van onze eigen digitale dienstverlening, onder meer in lijn met de eisen van NIS2. We experimenteren met publieke technologieën en alternatieven voor commerciële platforms en infrastructuren, en bouwen kennis op over digitale soevereiniteit, publieke waarden, veiligheid en toegankelijkheid in digitale omgevingen.

Wat we met partners doen

We zien digitale soevereiniteit als een belangrijk publiek vraagstuk. We bouwen onze afhankelijkheid af van aanbieders die niet in het publieke belang handelen. Structureel, maar wel gefaseerd. Samen met partners in Nederland, Europa en in internationale netwerken werken we aan weerbare digitale infrastructuren gebaseerd op publieke waarden, open standaarden en waar mogelijk open source-technologie.

We werken met onze partners in het openbare bibliotheekdomein aan een samenhangende digitale bibliotheekinfrastructuur, waarin landelijke, regionale en lokale voorzieningen goed op elkaar aansluiten. Vanuit ieders verantwoordelijkheid ontwikkelen we deze infrastructuur gezamenlijk verder.

We onderzoeken en bouwen kennis op over publieke technologie, digitale duurzaamheid, cybersecurity en verantwoord gebruik van AI. Het doel is niet volledige autonomie, maar voldoende publieke regie om duurzame toegang tot kennis en erfgoed ook in de toekomst betrouwbaar, veilig en toegankelijk te houden. Met publieke regie bedoelen we dat we zelf bewuste keuzes kunnen blijven maken over onze data, standaarden, toegang, veiligheid en essentiële digitale voorzieningen, en dat we niet door één leverancier of platform worden beperkt in het uitvoeren van onze publieke opdracht. Door actieve samenwerking in netwerken van bibliotheken, erfgoed-instellingen, onderwijs- en kennisorganisaties en publieke technologie-initiatieven dragen we bij aan een digitale infrastructuur die open en betrouwbaar is. Daarin worden publieke waarden aantoonbaar geborgd en houden publieke organisaties voldoende zeggenschap.

Met wie werken we samen?

- Public Spaces
- Digitale publieke organisaties
- Netwerk Digitaal Erfgoed
- SURF
- Partners in het netwerk van openbare bibliotheken en universiteitsbibliotheken
- Partners voor de toekomstige nationale bibliotheek
- Cultuursector en creatieve industrie
- Europese en internationale netwerken

Welke unieke waarde leveren wij aan die samenwerking?

- Als organisatie op het snijvlak tussen fysiek en digitaal, en tussen wetenschap, erfgoed en openbare bibliotheken, spelen we een verbindende rol.
- Ons nationale bibliotheekgebouw in het hart van het kenniskwartier van Den Haag maakt de vrije toegang tot informatie zichtbaar en tastbaar: een fysieke publieke ruimte waar het geschreven woord leeft, waar mensen elkaar ontmoeten, leren en zich laten inspireren. We oefenen en bereiden ons voor op realisatie in 2033.
- Met onze weerbare digitale infrastructuren voor lezen en onderzoek dragen we bij aan een publieke infrastructuur (nationaal en internationaal) gebaseerd op publieke waarden, open standaarden en waar mogelijk open source-technologie.

Jaarmijlpalen organisatie en context tot 2030

2027

- Oplevering nieuw boeken-magazijn
- Ingang nieuwe Wet Stelseltaken openbare bibliotheken, einde convenantsperiode.
- Herijking EU AI Act & Data Act, relevant vanuit toegankelijkheid en auteursrecht
- Implementatie NIS2-richtlijn
- Vervolgstap webarchivering
- Aanpassing naar Raad van Toezicht-model voor governance

2028

- Start verhuizing collectie – Tijdelijke huisvesting Berlagehuis
- Voorbereiding nieuwe EU-meerjarenbegroting (2028–2034) / opvolger Horizon Europe, relevant voor internationale samenwerking
- 230 jaar KB

2029

- Nieuwe Nationale Strategie Digitaal Erfgoed 2029-2032
- NL voorzitterschap EU
- Evaluatie KB
- Evaluatie Open Science NL

2030

- Voorbereiding afronding Programma Werk aan Uitvoering in 2031
- Einddatum VN duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's)

Bijlagen

Wettelijke taken

Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW)

- **Zorgdragen voor de nationale bibliotheekverzameling.** Dit betreft het verzamelen en bewaren van alles wat in en over Nederland verschijnt: van middeleeuwse literatuur tot publicaties van vandaag. Dit doen we in de context van het Netwerk Digitaal Erfgoed en nationale bibliotheken wereldwijd.
- **Bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen.** Op het gebied van het bibliotheekwezen en de informatieverzorging. Dit doen we in wetenschappelijke infrastructuren als CLARIAH.
- **Bevorderen van de afstemming met de overige wetenschappelijke bibliotheken.** Dit vindt onder meer plaats binnen het samenwerkingsverband van Universiteitsbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek (UKB).

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

- **Aansturen van het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen.** Dit omvat afstemming en coördinatie, educatie, informatie en reflectie, en vertegenwoordiging en promotie.
- **In stand houden van de landelijke digitale bibliotheek.** Het ontwikkelen en beheren van de digitale infrastructuur, het inkopen en aanbieden van de digitale collectie en het vaststellen van tarieven.
- **Verzorgen van een bibliotheekvoorziening van omgezette werken voor personen met een handicap.** Het produceren en aanbieden van werken voor Aangepast Lezen.

Indicatoren

vanuit het opdrachtgeverschap van de directie
Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Uitgangspunten	Toelichting	Indicatoren	Frequentie rapportage
Bereik	De KB bereikt met haar bronnen en diensten een significant onderdeel van de SGW-wetenschappers.	#aantal wetenschappers bereikt	Tweejaarlijks
Gebruikersgerichtheid	De KB stelt SGW-wetenschappers in staat om effectief en efficiënt toegang te hebben tot en gebruik te kunnen maken van haar bronnen en (collectie)diensten.	#datasets voor wetenschappers beschikbaar; tevredenheid wetenschappers (collectie)dienst-verlening	Jaarlijks; tweejaarlijks
Relevantie	De KB beschikt over een relevante collectie voor SGW-wetenschappers.	#gebruik KB-collectie door SGW-wetenschappers	Tweejaarlijks
Toekomstbestendigheid	De KB beschikt over een collectie die toekomstbestendig is.	Voldoen aan internationale standaarden en certificering: CoreTrustSeal-certificering	Jaarlijks
Verbondenheid	De collectie van de KB is verbonden aan andere voor SGW-wetenschappers relevante collecties.	#linked datasets	Jaarlijks
Toegankelijkheid	De KB maakt wetenschappelijke kennis toegankelijk voor een breder publiek (open science).	#aantal open access-artikelen beschikbaar	Jaarlijks

Indicatoren

vanuit het opdrachtgeverschap van de directie
Media en Creatieve Industrie

Wettelijke taken	Indicatoren	Frequentie rapportage
Aansturen van het netwerk van openbare bibliotheek-voorzieningen	Beschrijvend: wijze waarop de KB bewaakt dat het Bibliotheekconvenant en het netwerkmanifest de basis vormen voor de gezamenlijke inzet van de netwerkpartners op de maatschappelijke opgaven zoals beschreven in het convenant.	Jaarlijks
	Beschrijvend: wijze waarop de KB er zorg voor draagt dat het door de KB vastgestelde Gezamenlijk Collectieplan bijdraagt aan samen-hang tussen de fysieke en lokale collecties.	Jaarlijks
In stand houden van de landelijke digitale bibliotheek	Kwantitatief: ontwikkeling in het aanbod van de digitale bibliotheek. # aangeboden ebooks, audiobooks, tijdschriften (jeugd/volwassenen).	Jaarlijks
	Beschrijvend: beweging in de collectie.	Jaarlijks
	Kwantitatief: ontwikkeling in bereik en gebruik van de digitale bibliotheek. # uitleningen ebooks, audiobooks, tijdschriften (jeugd/volwassenen), # aantal actieve gebruikers (jeugd/ volwassenen), # personen bereikt (jeugd/volwassenen).	Jaarlijks

Wettelijke taken	Indicatoren	Frequentie rapportage
Verzorgen van een bibliotheekvoorziening van noodzakelijk omgezette werken voor personen met een handicap	Kwantitatief: ontwikkeling in het aanbod van noodzakelijk omgezette werken. # aangeboden noodzakelijk omgezette werken (fysiek/digitaal).	Jaarlijks
	Kwantitatief: ontwikkeling in gebruik van noodzakelijk omgezette werken. # uitleningen (fysiek/digitaal), # aantal actieve gebruikers.	Jaarlijks
	Beschrijvend: beweging in de collectie, relatie tussen aantal actieve gebruikers en potentiële doelgroep.	Jaarlijks

Onze producten en diensten

Categorie product of dienst	Naam product of de dienst	Wet	Wettelijke taak
Toegang	Online Bibliotheek	Wsob	In stand houden van de landelijke digitale bibliotheek
	DBNL	Wsob	In stand houden van de landelijke digitale bibliotheek
	Delpher	WHW	Bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen
	Leeszaal	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
	Publieksprogrammering	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
	Overige toegangsdiensten*	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
Collecties	Fysieke collectie vormen en behouden	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
	Digitale collectie vormen en behouden**	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
	Metadata creëren en beheren	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
	Digitaliseren	WHW	Zorgdragen voor bibliotheekverzameling
	Bijdragen verstrekking metamorfoze	WHW	Bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen
	Aangepast lezen	Wsob	Verzorgen van een bibliotheekvoorziening van omgezette werken voor personen met een handicap
	Inkoop e-content	Wsob	In stand houden van de landelijke digitale bibliotheek
Digitale infrastructuur	Landelijke digitale openbare bibliotheekinfrastructuur	Wsob	In stand houden van de landelijke digitale infrastructuur
Organisatie en netwerk	Subsidieverstrekking openbare bibliotheken	Wsob	Het aansturen van het netwerk van OB voorzieningen
	Gegevenslevering openbare bibliotheken	Wsob	Het aansturen van het netwerk van OB voorzieningen
	Stelseltaken bibliotheken	Wsob	Het aansturen van het netwerk van OB voorzieningen

* Digitale verwondering / Dataservices / Toegankelijkheid / Onderzoeksdiensten
** Inclusief webarchivering

Colofon

**Ruimte voor vooruitgang,
Beleidsplan KB 2027-2030
is een uitgave van de
KB nationale bibliotheek,
Prins Willem Alexanderhof 5,
Den Haag**

Vormgeving:
GH+O Communicatie

Fotografie:
Beeldstudio KB
Frank van Hulst

Illustraties:
Daniëlle de Bakker

www.kb.nl

MIX
Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer
FSC® C022586

CO_2 Neutraal

In deze beleidsperiode verhuizen we onze collectie naar ons nieuwe boekenmagazijn. De gevel van het nieuwe magazijn wordt voorzien van platen van glasvezelbeton in de vorm van opengeslagen boeken. Daarop wordt met hiërogliefen verwezen naar onze naam KB nationale bibliotheek.

KB nationale bibliotheek

Bron voor vooruitgang